

Motion till riksdagen

1989/90:Ju635

av Hans Göran Franck m.fl. (s)

Ekonomisk brottslighet

I årets budgetprop. (bil. 15) anges att bl.a. den ekonomiska brottsligheten skall prioriteras i brottsbekämpningen. Vidare sägs att inom ramen för kampen mot den ekonomiska kriminaliteten bör miljöbrottsligheten sättas i förgrunden.

Några nya konkreta förslag till förstärkningar av polisväsendet framläggs dock inte såvitt avser ekobrottsligheten. Så sker inte heller inom justitiedepartementets ansvarsområde.

Civilministern talar i allmänhet om att den föreslagna prioriteringen bör även gälla "annan polisverksamhet, såsom den brottsförebyggande verksamheten". Justitieministern säger att BRÅ är en värdefull resurs vilket bl.a. "gällt olika frågor med anknytning till ekonomisk brottslighet". Några konkreta förslag för att stärka verksamheten i dessa avseenden framläggs inte.

I motion 1988/89 Ju:820 om ekonomisk och organiserad brottslighet har den allvarliga situationen beträffande denna typ av brottslighet utförligt belysts. Justitiekommittén erinrade vid behandlingen av ärendet 1989 om vikten av att noga följa utvecklingen. I budgetpropositionen redovisas inte hur man följt resursutvecklingen.

Beträffande miljöbrott, skattebrott och skattetillegg samt näringsförbud/-tillstånd har respektive riksdagsutskott hänvisat till vissa utredningar.

Några förslag har ännu inte framlagts beträffande dessa akuta problem i bekämpningen av ekobrott.

Vad beträffar det av riksdagen beslutade behovet om informationsinsatser om ekobrott finns ingen redovisning i budgetpropositionen. Några åtgärder i detta avseende har inte heller vidtagits.

Då det gäller en undersökning om organiserad brottslighet och ekobrottslighet inom hyres- och fastighetsbranschen har BRÅ fått i uppdrag att undersöka saken, vilket hälsas med tillfredsställelse.

Det finns skäl för oss att ytterligare belysa situationen på fältet, då det gäller verksamheten mot ekobrott. Vi har inhämtat viss information om den aktuella situationen i den praktiska verksamheten. Vi återger en del exempel på de brister som finns hos polis, åklagarna, skattemyndigheterna och vid handläggningen av brottmål.

Sedan gammalt har det funnits stödande verksamhet – 4–6 poliser i Sollentuna och Södertälje, i Stockholm en bedrägerirotel och en skatterotel om vardera ca 30 man.

I början på 80-talet skapades i Stockholmsområdet en ekorotel om ca 40 man.

I samband därmed upphörde efter hand den stödande verksamheten. Skatteroteln har hela tiden använts som utbildningsenhet och har i stort sett 10–16 kompetenta handläggare, i övrigt oerfarna elever.

Gatuvåldsgrepp förstärks bl.a. genom att eko-spanare med särskild utbildning överförs till dem.

Åklagarna

Genom regeringens ingripande 1983 erhöll riksåklagaren 15 nya tjänster vilka därefter utökats med ytterligare några särskilt avsedda för eko-verksamhet.

På slutet av 70-talet och de första åren på 80-talet utbildades 75 åklagare (9 veckor internat + 2 månader skattemyndighet) på ett mycket ambitiöst sätt. Åklagarna har uppfattat utbildningen som mycket bra. Därefter upphörde utbildningen och för närvarande torde inte fler än högst 20 av de utbildade syssla med eko-verksamhet.

Numera används åter utbildade åklagare, vilket kan vara förödande för den allmänhet som drabbas och som dessa åklagare får träna på.

Skattemyndigheterna

I Stockholm är avgången så stor att under lång tid hälften av handläggarna haft kortare anställningstid än ett år. Ca 250 revisorer skall i princip hålla reda på 75 000 företagare och 100 000-tals enskilda skatteskyldiga. Revision kan bara ske vart 40:e år i medeltal.

Handläggningen av brottmål

Arbetsgivaren har föga känsla för att i mål av aktuell typ, som kräver långvariga utredningar, utredare och åklagare inte bör bytas ut. Det sker dock ofta till förvånansvärt okvalificerade sysslor.

Här kan som exempel nämnas att åklagarmyndigheten i Stockholm vid flera tillfällen skrivit av 100-tals skattemål som inte kunnat klaras av. Ett stort antal mål fuskas också bort på grund av resursbrist. Detta gäller även gäldenärsbrotten. Under slutet av 70-talet åtalades i Stockholm för brott anmälda av konkursförvaltare ca 2–5 %. Resten skrevs av efter viss kortare utredning – ca 30 % – eller hamnade "i sumpen". På 80-talets början skedde en betydande uppryckning. Nu menar konkursförvaltare, som har hand om ärenden, att vi är tillbaka i den gamla situationen. Åklagare kan försäkra att detta bl.a. hos stockholmsmyndigheten upplevs som deprimerande.

Någon verkligt effektiv prioritering sker inte. Olika ärenden och mål väljs ut på grund av att någon visar intresse för fallet.

Samarbetet är fortfarande dåligt mellan skattemyndigheter, polis och åklagare samt intendenter. Olika huvudmän försvårar i hög grad arbetet.

Vi anser att det behövs en ny kompletterande genomsyn och utvärdering av hela verksamheten mot eko-brottsligheten som Leif G W Persson gjorde. BRÅ har ett särskilt uppdrag, som avser ett begränsat antal branscher.

Det har konstaterats att ekobrottsligheten förekommer inte bara i dessa branscher utan i stort sett i samma omfattning praktiskt taget inom alla branscher inom näringslivet. Den utvärdering som BRÅ nu slutfört beträffande fem olika branscher bör bli föremål för en snar fortsatt behandling i syfte att skärpa reglerna för illegala företagare.

Någon utredning av åklagarverksamheten har ännu inte skett. För att få belyst hur de olika verksamheterna fullföljt lagstiftarens intentioner bör utredningen göras så bred som möjligt.

Det är nu erforderligt att bryta ut och tillskapa en organisation som med bred kompetens tar hand om utredningar i de största eko-brottsfallen. Förslag härom bör snarast utredas och framläggas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en genomlysning och utvärdering av samtliga näringsbranscher och områden inom rättsväsendet som ännu inte varit föremål för en utvärdering,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkta insatser mot ekonomisk och organiserad brottslighet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda informationsinsatser,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av snara åtgärder beträffande skärpta regler mot miljöbrott, skattebrott och skattetillägg samt näringsförbud.

Stockholm den 25 januari 1990

Hans Göran Franck (s)

Lennart Andersson (s)

Anita Modin (s)

Anita Johansson (s)

Lars Gustafsson (s)

Aina Westin (s)

Barbro Evermo Palmerlund (s)